

*Ольга Коробка,
студентка магістратури спец. 012 «Дошкільна освіта»
Науковий керівник – к. пед. н., доц. Тамара Пагула,
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний
університет імені акад. С. Дем'янука»*

ЛОГІКО-МАТЕМАТИЧНИЙ РОЗВИТОК ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ МАЛИХ ФОЛЬКЛОРНИХ ЖАНРІВ

Актуальною проблемою сучасної дошкільної освіти є логіко-математичний розвиток дітей засобами малих фольклорних жанрів.

На важливості використання засобів народної культури у вихованні особистості дитини, зокрема фольклору, наголошено у наукових доробках О. Духновича, С. Русової, В.Сухомлинського, К. Ушинського та ін. Ідеї класиків педагогіки знаходять своє відображення у дослідженнях сучасних учених (А. Богуш, Л. Грацціанська, К. Крутій, Н. Лисенко, Л. Плетеницька та ін.).

Малі фольклорні жанри (малі фольклорні форми) – це лаконічні жанри фольклору, які включають невеликі за обсягом фольклорні твори, які відображають народну творчість у стислій формі та яскраво передають самобутність народу, зазвичай описуючи чіткі та зрозумілі життєві ситуації.

До малих фольклорних жанрів, які використовують для дітей старшого дошкільного віку, належать: прислів'я, приказки, загадки, потішки, заклички, примовки, скоромовки, лічилки. Вони мають значну педагогічну цінність, адже збагачують словниковий запас, розвивають артикуляційний апарат і фонематичний слух, а також слугують потужним засобом логіко-математичного розвитку дітей [2, с. 330].

Загадки – це поетичні запитальні висловлювання з моральним змістом. Відповідно, вони впливають на розумове, естетичне та моральне виховання. Загадки покликані розвивати мислення дітей, привчати їх аналізувати предмети та явища з різних сфер навколишньої дійсності [3].

Загадка сприяють ознайомленню з деякими математичними поняттями (число, відношення, величина і т.д.) [2]. Наприклад: «П'ять комірчин, а одні двері» (Рукавиця), «Двоє дивляться, один говорить, а двоє слухає» (Очі, вуха, язик), «Два братики через дорогу живуть, а один одного не бачать» (Очі) та ін. [3].

За допомогою загадки формуються основи теоретичного творчого мислення, формуються тимчасові, просторові уявлення, поняття кількісної, порядкової лічби.

Лічилка – це невеликий віршований твір, зазвичай дитячий, яким визначається роль і місце у колективній грі кожного учасника [2].

У лічилках суворо дотримуються співзвуччя та ритм, художня їх функція полягає саме у своєрідній грі словом та ритмом, для яких характерна жвавість та барвистість. Лічильники застосовуються для закріплення нумерації чисел, порядкового та кількісного рахунку. Їх заучування допомагає розвивати пам'ять, сприяє виробленню вміння вести перерахунок предметів, застосовувати у повсякденному житті сформовані навички [2].

Наприклад:

1. Лічба:

«Я рахую цуценят: раз, два, три, чотири, п'ять
Десять пішло гулять – ти іди його шукать»

2. Орієнтування в просторі:

«Сидить жаба під корчем,
зачинає рити,
На кого це слово впаде,
той буде жмурити» [2].

Забавлянки або потішки – жанр дитячого фольклору, який складається з коротесеньких пісеньок чи віршиків гумористичного, жартівливого змісту ігрової спрямованості.

Наприклад, під час засвоєння поняття «Порівняння предметів за величиною» можна використати таку потішку:

«Малесенькі ніжки швидко край доріжки –
Туп-туп-туп.
А великі ноги швидко край дороги -
Туп-туп-туп!» [3].

Ще один видом малих форм фольклору є скоромовки. Мета скоромовки – навчити швидко і чітко вимовляти фразу, яка навмисно побудована утрудненим вимовляти образом. Скоромовка дозволяє закріплювати, відпрацьовувати математичні терміни, слова та мовні звороти, пов'язані з розвитком кількісних уявлень. Скоромовки можна розучувати на заняттях з логіко-математичного розвитку та поза ними [3]. Наприклад, у процесі засвоєння поняття величини можна використати таку скоромовку:

«Великі мурахи грали у шахи,
А маленькі мурашки – у шашки» [1].

Прислів'я та приказки на заняттях з логіко-математичного розвитку можна використовувати з метою закріплення знань про частини доби: «І вдень і вночі сняться калачі». «Нема ранку без вечора». «Ранок вечора мудріший». «Хто рано підводиться, за тим і діло водиться». «Хто раніше прийде, той швидше змеле».

Таким чином, використання засобів народної педагогіки допоможе вихователю для виховання та навчання дітей у засвоєнні математичних знань про числа, величини, геометричні фігури, просторові та часові уявлення та ін.

Список використаних джерел

1. Богуш А. Українське народознавство в дошкільному закладі. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ: Вища школа, 2002. С. 321-335.
2. Савченко М. Використання фольклору як засобу логіко-математичного розвитку дітей дошкільного віку. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. 2014. Ч. 2. С. 329-336.
3. Плетеницька Л. Мандрівка у народну математику. *Палітра педагога*. 1999. № 1. С. 3-8.